

Streszczenie popularnonaukowe

Wraz z tym, jak ociepla się nasz klimat, fikcja klimatyczna staje się jednym z najgorętszych gatunków literackich. Powieści takie jak *The Ministry for the Future* Kima Stanleya Robinsona, *Listowieć* Richarda Powersa czy *Lot motyla* Barbary Kingsolver zyskują status bestsellerów i są szeroko omawiane przez krytyków literackich, aktywistów i badaczy. Niektórzy z nich twierdzą, że fikcja klimatyczna jest nie tylko fascynująca czy wartościowa, ale może nawet uratować naszą planetę. Wychodzi się tu z założenia, że nie sposób poradzić sobie ze zmianami klimatycznymi bez wywarcia wpływu na postawy, przekonania i zachowanie szerszej publiczności, oraz że dzięki swoim estetycznym walorom i swobodzie wyobraźni, na jaką pozwala, fikcja klimatyczna może tego dokonać skuteczniej niż jakakolwiek inna forma komunikacji.

Niestety jest bardzo mało empirycznych danych na potwierdzenie słuszności tego założenia. W rezultacie nie wiemy, jak silne mogą być perswazyjne efekty fikcji klimatycznej, której jej rodzaje są najbardziej przekonujące dla której publiczności i czy istnieją jakieś potencjalne negatywne skutki posługiwania się fikcją klimatyczną jako formą perswazji. Projekt ten ma wypełnić tę lukę badawczą. W tym celu połączy metody i teorie zaczerpnięte tak z humanistyki, jak i nauk społecznych – ekokrytyki, teorii literatury, teorii postkolonialnej i dekolonialnej, komunikacji ekologicznej, psychologii oraz empirycznych badań nad literaturą. Rezultatem tego zbiegu teorii i metod będzie seria czternastu badań empirycznych – dwóch korelacyjnych i dwunastu eksperymentalnych – dotyczących demograficznego i psychologicznego profilu czytelników fikcji klimatycznej oraz tego, jak jej różne rodzaje mogą wpływać na postawy, przekonania i zachowanie. Zbadamy, czy fikcja klimatyczna może sprawić, że ludzie potraktują zmiany klimatyczne poważniej, zachęcić ich do odpowiednich działań i zwiększyć troskę o ofiary zmian klimatycznych. Krótko mówiąc, zbadamy, czy fikcja klimatyczna mogłaby pomóc walczyć z kryzysem klimatycznym i jak mogłaby to robić efektywniej.

Dane uzyskane dzięki naszym badaniom będą miały wartość tak naukową, jak praktyczną. Po pierwsze, pozwolą na głębsze i pełniejsze zrozumienie społecznej roli fikcji klimatycznej, wnosząc tym samym wkład w ekokrytykę oraz komunikację i psychologię ekologiczną. Dane te wniosą również istotny wkład w empiryczne badania nad literaturą oraz naukę o komunikacji jako takiej – zarówno za sprawą bezprecedensowej skali i zakresu projektu, obejmującego 22 tysiące badanych z trzech kontynentów, oraz dzięki rzuceniu nowego światła na rozmaite ogólne aspekty komunikacji literackiej, które nie doczekały się jeszcze odpowiedniego naukowego opracowania. Dane te będą również miały wymiar praktyczny, dostarczając istotnej wiedzy tym wszystkim autorom, redaktorom, wydawcom, decydentom, aktywistom i nauczycielom, którzy są zainteresowani kreatywnymi sposobami komunikowania treści dotyczących klimatu.